

Řeč o Bohu ve spise Contra Eunomium II svatého Řehoře z Nyssy

Anotace

Práce se zabývá teorií řeči, jak ji ve druhé knize Proti Eunomiovi (Contra Eunomium II), v rámci své polemiky s ariánským biskupem Eunomiem z Kyziku, rozvinul Řehoř z Nyssy.

Eunomios byl přesvědčen, že Jednorozený Syn Boží je nepodobný Bohu co do postaty (a odmítal tedy učení nicejského koncilu o soupodstatnosti – homoúsios – Otce a Syna), protože Otcova podstata je nezrozená. Tento argument předpokládá určitou teorii jmen. Jejím vysvětlení je věnována první kapitola.

Druhá kapitola objasňuje, jak vykládá lidská jména, jejich původ, účel a výpovědní hodnotu Řehoř. Podle něj jsou jména pouhými lidskými pojmy (epinoia), jsou vytvořena lidmi, nikoli Bohem. Proto nemohou zjevovat podstatu věcí, ale pouze to, jak lidé věci poznávají.

Pokud jde o jména, dávaná Bohu, je Řehořovou ústřední tezí, že Boží podstatu pojmenovat nemůžeme. Tato teze je postupně vyjasňována v následujících kapitolách práce. Ve třetí kapitole se připomíná pro Řehoře velmi významný rozdíl mezi stvořeným (diastématickým) a nestvořeným (adiastématickým) bytím. Z něho je vyvozována nutná pluralita výpovědí o Bohu.

Čtvrtá kapitola pojednává otázku, jestli a do jaké míry můžeme Řehoře přiřadit k negativním teologům. Následně je vysvětleno, že naše jména neoznačují Boží podstatu (úsia), ale jeho rozličná působení (energeiai).

V poslední kapitole se ukazuje, že Řehoř má nejen jinou teorii jmen než Eunomios, ale také jinou představu o jejich roli v lidském hledání Boha. K vysvětlení této role je použit Řehořův vlastní příklad z Contra Eunomium II: příběh Abrahámovy putování z rodné země, který je interpretován alegoricky, jako pouť člověka od pozemského způsobu myšlení, pouť, v níž je třeba postupně překračovat všechny pojmy a všechna jména, až zbude jenom víra, zaměřená k tomu, co nevidíme.